

Het Testament van de H. Franciscus van Assisi

1 De Heer heeft mij, broeder Franciscus,
op de volgende manier het begin gegeven van een
boetvaardig leven: toen ik in zonden leefde,
leek het me te bitter om melaatsen te zien
2 en de Heer zelf heeft mij tussen hen gebracht
en ik heb hun barmhartigheid bewezen.
3 En toen ik bij hen wegging, was wat me bitter leek
voor mij veranderd in zoetheid naar ziel en lichaam;
en ik was er daarna nog een tijdje vol van
en heb de wereld¹ verlaten.
4 En de Heer heeft mij
zo'n geloof in kerken gegeven
dat ik eenvoudig bad en zei:
5 'Wij aanbidden U, Heer Jezus Christus,
vooral bij al uw kerken die er op de hele wereld zijn
en wij zegenen U,
omdat Gij door uw heilig kruis de wereld verlost hebt.'²
6 Daarna gaf en geeft de Heer mij
omwille van hun wijding zo'n groot geloof in priesters
die zich gedragen volgens de gebruiken
van de heilige kerk van Rome,
dat ik tot hen mijn toevlucht wil nemen,
zelfs als zij mij zouden vervolgen.
7 Ook al had ik zo'n grote wijsheid als Salomo
en zou ik arme priesters met hun aardse beslommeringen
aantreffen, toch wil ik in de parochies
waar zij verblijven, niet preken buiten hun wil om.
8 En hen en alle andere priesters wil ik
respecteren, beminnen en eerbiedigen als mijn heren.
9 En ik wil niet op hun zonden letten,
want ik onderscheid Gods Zoon in hen:
zij zijn mijn heren.

10 En ik doe dit omdat ik lichamelijk in deze wereld
van Gods allerhoogste Zoon zelf niets zie
dan zijn allerheiligst lichaam en allerheiligst bloed
dat zij zelf ontvangen
en zij alleen aan anderen toedienen.
11 En ik wil boven alles dat deze allerheiligste geheimen
eerbiedig behandeld, vereerd
en op een kostbare plaats neergelegd worden.
12 Ik wil zijn geschreven allerheiligste namen en woorden
verzamelen, overal waar ik ze op een ongeoorloofde
plaats vind en ik vraag dat ze verzameld
en op een passende plaats neergelegd worden.
13 Alle theologen en al wie de allerheiligste woorden van
God bedienen, moeten wij eerbiedigen en hoogachten
als mensen die ons geest en leven toedienen.
14 En nadat de Heer mij enkele broeders had gegeven,
toonde niemand mij wat ik moest doen,
maar de Allerhoogste zelf heeft mij geopenbaard dat ik
moest leven volgens het model van het heilig evangelie.
15 En ik heb het met weinig woorden
en eenvoudig laten opschrijven
en de heer paus heeft het voor mij bevestigd.
16 En zij die kwamen om de levenswijze aan te nemen,
gaven alles wat zij maar hadden aan de armen
en waren tevreden met één habijt, van binnen en buiten
opgelapt, met een koord en een onderbroek.
17 En meer wilden wij niet hebben.
18 Wij baden het officie: de geestelijken zoals andere
geestelijken; de leken baden het onzevader.
En wij kwamen heel graag in kerken.
19 En wij waren ongeleerd³ en aan iedereen ondergeschikt.
20 En ik werkte met mijn handen en ik wil werken;
en ik wil beslist dat alle broeders lichamelijke arbeid
verrichten, die bij onze levenswijze past.

- 21 Wie dat niet kan, moet het leren,
niet uit zucht om arbeidsloon te ontvangen,
maar omwille van het voorbeeld
en om lediggang uit te bannen.
- 22 En als ons geen arbeidsloon gegeven wordt, mogen wij
onze toevlucht nemen tot de tafel van de Heer⁴
door van deur tot deur een aalmoes te vragen.
- 23 De Heer heeft mij een groet geopenbaard;
wij moeten zeggen: 'De Heer geve je vrede.'
- 24 De broeders moeten er goed voor uitkijken
kerken, armoedige woningen en alles wat voor hen
gebouwd wordt, te aanvaarden,
behalve als zij er altijd als vreemdeling en pelgrim te
gast zijn (vgl. 1 Pe 2,11)
zoals past bij de heilige armoede
die wij in de regel beloofd hebben.
- 25 Ik beveel alle broeders uitdrukkelijk op gehoorzaamheid
dat zij het, waar zij ook zijn,
niet wagen een vrijbrief bij de Romeinse curie te vragen,
niet zelf en evenmin door een tussenpersoon,
niet voor een kerk en ook niet voor een verblijfplaats,
niet onder het voorwendsel van de prediking
en ook niet om fysieke vervolging te voorkomen.
- 26 Maar laat ze naar een andere stad uitwijken
als ze ergens niet ontvangen worden,
om daar met Gods zegen boetvaardig te leven.
- 27 En ik wil beslist gehoorzamen
aan de generale minister van deze broederschap
en aan de gardiaan die hij mij wenst te geven.
- 28 En ik wil zo in zijn handen gevangen zijn
dat ik nergens heen kan gaan en niets kan doen
buiten de gehoorzaamheid en zijn wil om,
want hij is mijn heer.
- 29 En al ben ik maar eenvoudig en ziek, toch wil ik altijd
een geestelijke hebben die voor mij het officie verricht,
zoals in de regel is bepaald.
- 30 En alle andere broeders zijn verplicht
evenzo hun gardiaan te gehoorzamen
en het officie volgens de regel te verrichten.
- 31 En als men broeders aantreft
die het officie niet volgens de regel verrichten
of het op een andere manier willen doen
of die niet katholiek zijn,⁵
dan zijn alle broeders, waar zij zich ook bevinden,
op gehoorzaamheid verplicht,
overal waar zij zo iemand vinden,
hem te brengen naar de dichtstbijzijnde custos
van de plaats waar zij hem vinden.
- 32 En de custos is op gehoorzaamheid streng verplicht
hem dag en nacht zwaar te bewaken
als een man in boeien,
zodat hij uit zijn handen niet kan ontsnappen
tot hij hem in eigen persoon
in de handen van zijn minister aflevert.
- 33 En de minister is op gehoorzaamheid streng verplicht
hem weg te laten brengen door broeders
die hem dag en nacht kunnen bewaken
als een man in boeien, tot zij hem afleveren bij de heer
van Ostia, die de heer, beschermheer en toezichthouder
van de hele broederschap is.⁶
- 34 En nu moeten de broeders niet zeggen:
'Dit is een andere regel', want dit is een herinnering,
een waarschuwing, een aansporing en mijn testament,
dat ik, kleine broeder Franciscus, voor jullie, mijn
gezegende broeders, maak met de bedoeling dat wij de
regel, die wij de Heer beloofd hebben,
beter onderhouden binnen het katholiek geloof.

35 En de generale minister
 en alle andere ministers en custoden
 is het op gehoorzaamheid verboden
 aan deze woorden iets toe te voegen of af te doen.

36 En naast de regel
 moeten zij dit geschrift altijd bij zich hebben.

37 En op alle kapittels moeten zij,
 wanneer zij de regel lezen ook deze woorden lezen.

38 En al mijn broeders, geestelijken en leken,
 beveel ik uitdrukkelijk op gehoorzaamheid
 dat zij geen aantekeningen maken
 bij de regel of bij deze woorden
 in de trant van:
 'Dit moet zo verstaan worden.'⁷

39 Maar zoals de Heer mij gegeven heeft
 de regel en deze woorden
 eenvoudig en zuiver te zeggen en te schrijven,
 zo moeten jullie ze eenvoudig
 en zonder interpreteren verstaan
 en met heilige daden tot het einde toe onderhouden.

40 En al wie dit onderhoudt,
 moge in de hemel vervuld worden
 door de zegen van de allerhoogste Vader
 en op aarde
 door de zegen van zijn geliefde Zoon,
 samen met de allerheiligste Geest, de helper,
 en met alle hemelse machten en alle heiligen.

41 En ik, kleine broeder Franciscus,
 jullie dienaar,
 bevestig zoveel ik maar kan
 van binnen en buiten⁸
 deze allerheiligste zegen voor jullie.

Voetnoten

¹ Opnemen in de verklarende woordenlijst. (Onderscheid tussen deze en de andere wereld.)

² Franciscus ontleent dit gebed aan de liturgie van Goede Vrijdag en Kruisverheffing (14 september), maar voegt er de zinsnede over kerken aan toe.

³ De broeders noemden zichzelf 'ongeleerd' uit verlangen naar aansluiting met de eenvoudige mensen die niet konden lezen en schrijven. In feite waren er ook onder de eerste broeders geschoolde mensen, maar zij werkten net als de andere broeders met hun handen, zoals het volgende vers aangeeft.

⁴ Jan maakt hierbij een voetnoot en stuurt die naar Gerard Pieter.

⁵ Een van de voornaamste bekommernissen van Franciscus in het testament is de trouw van zijn medebroeders aan de kerkelijke overheid. Dat blijkt hier bij de zware maatregelen die hij voorstelt als broeders het getijdengebed niet volgens de regels bidden, en zo dadelijk wanneer hij de bedoeling van het testament formuleert (v. 34). De minderbroeders leken erg op andere religieuze bewegingen die buiten de kerk terecht waren gekomen. Franciscus wilde niet dat zijn orde eenzelfde lot zou ondergaan. Vgl. ook TestSi.

⁶ Vgl. 1RegMB 12,3. Op het moment dat Franciscus dit dicteerde, was dat kardinaal Hugolinus, die vanaf 1227 paus was onder de naam Gregorius IX.

⁷ Franciscus verzet zich in v. 38-39 tegen *glossen*, spitsvondige verklaringen en uitzonderingsbepalingen die het zicht op de regel als evangelisch leefmodel verduisteren: hij is niet geschreven om achter een schrijftafel te analyseren, maar om dagelijks in de praktijk te brengen.

⁸ Franciscus bevestigt de zegen met alles wat hij kan, naar de inwendige en uitwendige kant. De vertaling 'voor jullie die hier binnen zijn en voor de andere broeders die buiten staan' is ook denkbaar.